

Kontrola zacházení s návykovými látkami a prekursory drog v lékárnách v roce 2016

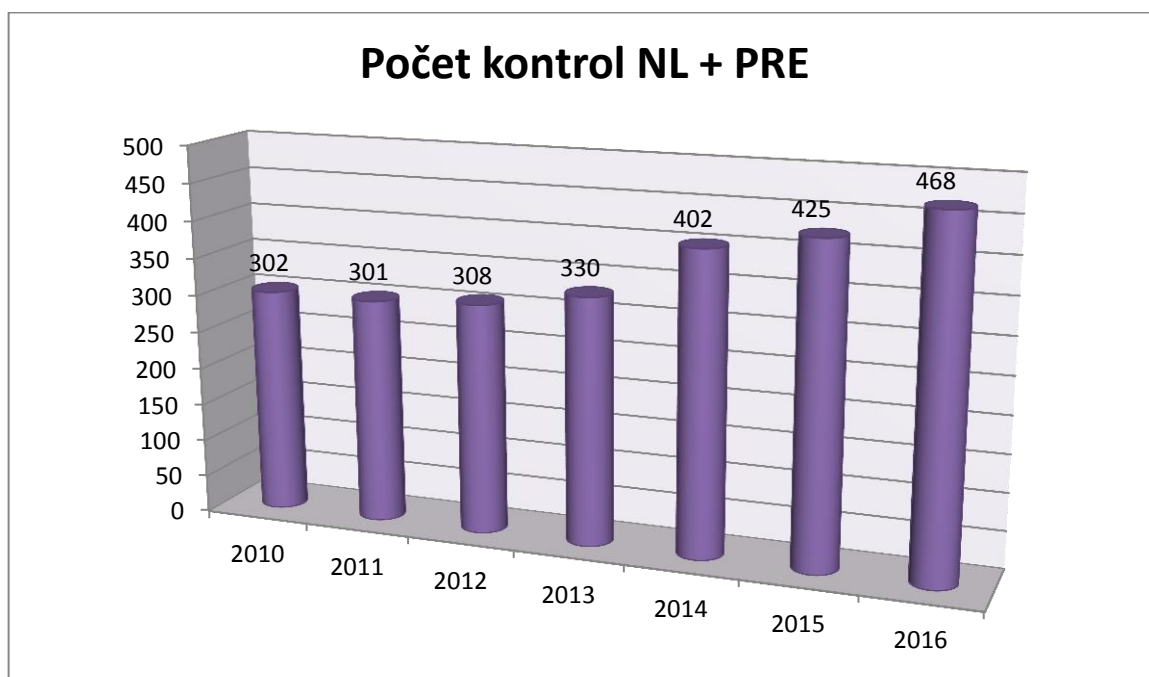
Hodnocení činnosti odboru lékárenství a distribuce - kontroly lékáren.

Nedílnou součástí kontrolní a dozorové činnosti Státního ústavu pro kontrolu léčiv (dále jen „Ústav“) v lékárnách je kontrola plnění povinností provozovatelů lékáren při zacházení s návykovými látkami a léčivými přípravky podle zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o návykových látkách“) a vyhlášky č. 123/2006 Sb., o evidenci a dokumentaci návykových látek a přípravků, a dále kontrola dodržování povinností vyplývajících ze zákona č. 272/2013 Sb., o prekursorech drog a jeho prováděcího předpisu, vyhlášky č. 71/2014 Sb.

Mezi priority kontrolní činnosti v roce 2016 patřily zejména kontrola úplnosti a správnosti hlášení o stavu a pohybu zásob návykových látek a přípravků, vedení evidence, dokumentace o příjmu, výdeji a správné likvidaci návykových látek, přípravků a prekursorů drog.

V roce 2016 bylo provedeno celkem 468 samostatných kontrol (o 10,1% více než v roce 2015) dodržování požadavků zákona o návykových látkách a zákona o prekursorech (viz tabulka č. 1). Kontrola zacházení s návykovými látkami je rovněž součástí standardních kontrol lékáren prováděných podle zákona č. 378/2007 Sb., o léčivech.

Tabulka č. 1 Počet kontrol NL v lékárnách v letech 2010 – 2016

Souhrnné výsledky kontrol lékáren z pohledu zákona o návykových látkách provedených za období 2010 – 2016 uvádí **tabulka č. 2.**

Tabulka č. 2 Kontroly lékáren a hodnocení kontrol

Rok	kontrol celkem	na podnět	Klasifikace závad						Sankce ZoNL	Sankce ZoPRE
			1	%	2	%	3	%		
2010	302	21	234	77,5	50	16,5	18	6,0	10	0
2011	301	8	223	74,4	64	21,2	14	4,7	28	0
2012	308	8	226	73,4	62	20,1	20	6,5	15	0
2013	330	25	244	73,9	48	14,6	38	11,5	29	0
2014	402	25	279	69,4	92	22,9	31	7,7	32	0
2015	425	11	257	60,5	117	27,5	51	12	36	21
2016	468	0	290	61,9	129	27,6	49	10,5	38	14

Hodnocení inspekce

Na základě zjištěných závad a jejich závažnosti je provedeno hodnocení kontroly a dle dosaženého bodového výsledku je celková úroveň dodržování požadavků příslušného zákona vyjádřena hodnocením:

- 1** - lékárna bez závad nebo zjištěny pouze drobné závady
- 2** - zjištěny významné nebo opakované závady
- 3** - kritická závada nebo závažné porušení zákona

Sankce – návrhy na správní řízení o uložení pokuty

Nejčastějšími a opakujícími se nedostatky zjištěnými kontrolou zacházení s návykovými látkami v lékárnách byly obdobně jako v minulých letech nedostatky ve vedení evidence a v dokumentaci návykových látek a přípravků (§ 32 odst. 1 zákona o návykových látkách - porušení požadavků vyhlášky č. 123/2006 Sb.), a to zejména:

- neúplné nebo chybějící údaje v evidenčních knihách (identifikační údaje lékárny a osob oprávněných provádět zápisy, podpisové vzory, doba jejich platnosti a vymezení evidovaného období),
- evidence není vedena průběžně (evidenční záznamy nejsou zapisovány v den, kdy nastala evidovaná skutečnost – příjem nebo výdej),
- nepřípustné provádění oprav evidenčních záznamů v evidenční knize (nečitelné opravy, přepisy, přelepy),
- nedostatečné záznamy o evidovaných léčivých přípravcích (neúplné registrované názvy, neuvedení síly nebo velikosti balení),
- neúplné záznamy o dodavatelích, předepisujících zdravotnických zařízeních nebo pacientech (chybějící adresy sídla dodavatele nebo zdravotnického zařízení, bydliště pacienta),
- nepravidelné provádění inventur skladových zásob návykových látek a přípravků nebo nedostatky při zapisování prováděných inventur (datum, podpis),
- nedostatky ve vedení elektronické evidence, významné rozdíly v kusové kontrole,
- neuchovávání veškeré předepsané dokumentace, zejména kopií ročních hlášení o stavu a pohybu zásob návykových látek nebo dokladů o příjmu léčivých přípravků obsahujících návykové látky (dodacích listů)

K dalším zjištěným porušením zákona o návykových látkách patřily nevhodné uchovávání návykových látek a přípravků, opakovaný výdej na recepty včetně receptů s modrým pruhem, výdej léčivých přípravků bez lékařského předpisu, výdej na recepty nesplňující předepsané náležitosti nebo na neplatné tiskopisy receptů nebo žádanek s modrým pruhem.

Nejčastěji se vyskytující závady uvádí **tabulka č. 3**.

Tabulka č. 3 Druhy závad a jejich četnost

Druh závady 2016	Četnost zjištění	v %	ROK 2015 (srovnání)
Závady v evidenci a dokumentaci - porušení § 32 odst. 1 zákona o návykových látkách	383x!	81,8%	81 %
Roční hlášení nezasláno v termínu/nezasláno vůbec - porušení § 27 odst. 1 zákona o návykových látkách *	76x / 6x	3,0% / 0,2%	4,9% / 0,4%
Výdej LP s NL bez předpisu nebo na neplatný tiskopis - § 13 odst. 1 zákona o návykových látkách	32x	6,8%	11 %
Opakovaný výdej léčivých přípravků s NL - porušení § 13 odst. 10 zákona o návykových látkách	11x	2,4%	3 %
LP nebyly skladovány v uzamykatelné nepřenosné schráně z kovu – porušení § 10 odst. 4 zákona o návykových látkách	19x	4,0%	4 %
LP s NL nebyly zneškodněny v souladu se zákonem – porušení § 14 odst. 1 zákona o návykových látkách	1x	0,2%	1 %

*z celkového počtu lékáren povinných zaslat roční hlášení za rok 2015

Porovnáním výsledků kontrol s předchozím rokem 2015 lze konstatovat, že ze strany kontrolovaných lékáren nedošlo ke zlepšení v dodržování povinností stanovených zákonem o návykových látkách, a to zejména v oblasti vedení evidence zacházení s návykovými látkami a přípravky, opakovaného výdeje léčivých přípravků s NL a zajištění jejich správného skladování.

Nejčastějšími nedostatky zjištěnými kontrolou podle zákona o prekursorech drog byly nedostatky ve vedení záznamů o činnosti s látkou kategorie 1 (nedodržování požadavků vyhlášky č. 71/2014 Sb.), kdy v některých případech stále není vedena evidence vůbec. Dále pak porušení § 21 zákona o prekursorech - nesprávné skladování a zabezpečení látky kategorie 1 a neplnění povinností souvisejících se změnami údajů týkajících se zvláštní licence k zacházení s prekursory.

Nejčastěji se vyskytující závady uvádí **tabulka č. 4**.

Tabulka č. 4 Druhy závad a jejich četnost

Druh závady	Četnost zjištění	v %	v roce 2015
Závady v evidenci a dokumentaci - porušení vyhlášky č. 71/2014 Sb.	169	78%	75%
Prekursory nebyly skladovány v uzamykatelné nepřenosné schráně z kovu - porušení § 21 odst. 1 zákona o prekursorech	13	6%	10%
Nenahlášení změny zvláštní licence - porušení § 3 odst. 2 zákona o prekursorech	17	7,8%	8%
Chybějící zvláštní licence - porušení § 2 odst. 1, 2 zákona o prekursorech	3	1,4%	3%

Doklady o činnostech s prekursory nebyly uchovávány – porušení § 31 odst. 1 zákona o prekursorech	12	5,4%	3%
Zneškodnění prekursorů nebylo provedeno dle zákona o prekursorech – porušení § 26 zákona o prekursorech	3	1,4%	1%

V roce 2016 proběhlo celkem **10 kontrol** zaměřených na evidenci a způsob výdeje často zneužívaných léčivých přípravků s obsahem **fenterminu, fentanylu, buprenorfinu, morfinu, efedrinu a pseudoefedrinu**, které byly provedeny ve spolupráci s Policií České republiky.

Nadále byly prováděny kontroly na základě podezření z páčání trestné činnosti ve věci nadměrného předepisování (či možného zneužití zcizení originálních tiskopisů z ordinací lékařů) léčivých přípravků obsahujících léčivou látku fentermin (ADIPEX RETARD POR CPS RML 100X15MG). Kontrola výdeje všech těchto přípravků je standardní součástí kontroly každé lékárny podobně jako kontrola výdeje a vedení evidence výdeje přípravků s obsahem **pseudoefedrinu**, včetně povinnosti jeho hlášení podle podmínek uvedených v jejich rozhodnutí o registraci. Kontroly některých lékáren s významnými odběry přípravků obsahujících pseudoefedrin prokazují nedostatečné využívání zákonné možnosti nevydat léčivý přípravek v případě podezření na jeho zneužití. V této oblasti proto Ústav kromě případného uložení sankcí za porušování zákona o léčivech a zákona o návykových látkách aktivně spolupracuje s Policií ČR. Poměrně častým a opakovaným zjištěním je dále výdej léčivých přípravků s obsahem pseudoefedrinu neoprávněnou osobou (farmaceutickým asistentem).

Osoby provozující lékárnu jsou povinny předávat Ústavu do konce února **roční hlášení za uplynulý kalendářní rok o stavu a pohybu zásob** návykových látek uvedených v příloze č. 1 nebo 5 nařízení vlády o seznamu návykových látek a přípravků je obsahujících.

V roce 2016 se povinnost zaslat Ústavu roční hlášení za rok 2015 týkala celkem **2 562 lékáren a OOVL**, které byly v evidenci Ústavu k 31. 12. 2015. Z tohoto počtu nezaslalo hlášení v termínu **76 lékáren (3,0 %)**, celkem **70 lékáren (2,7 %)** splnilo svou povinnost až po urgenci ze strany Ústavu dodatečně a **6 lékáren (0,2%) nepředalo hlášení vůbec**.

Nesplnění ohlašovací povinnosti je správním deliktem podle § 36 odst. 3 písm. a) zákona o návykových látkách, a proto byly provozovatelům těchto lékáren **uloženy pokuty** v celkové výši **100.000,- Kč**. Současně Ústav v souladu s § 43 odst. 7 zákona o návykových látkách informoval MZ ČR a příslušné krajské úřady o porušení této povinnosti ze strany provozovatelů lékáren.

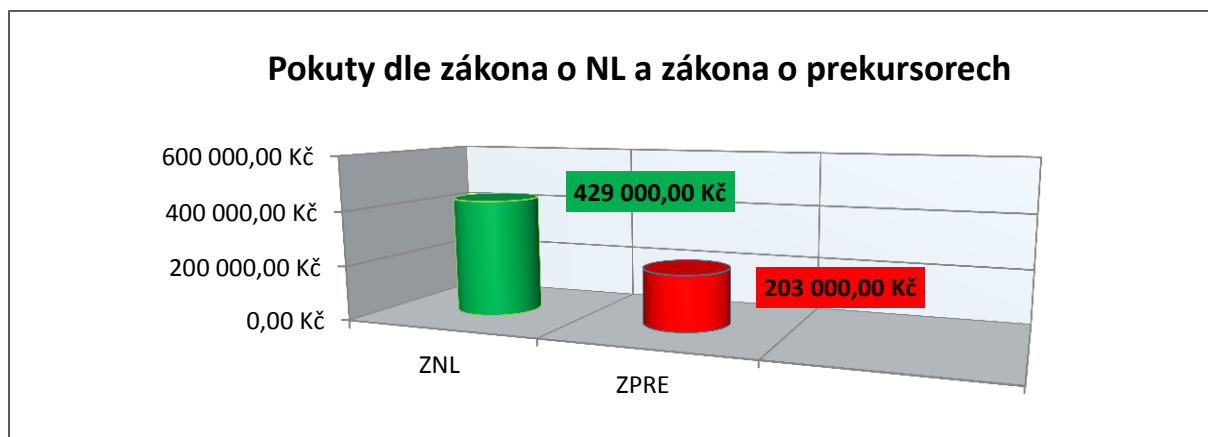
V průběhu roku 2016 bylo přijato **205 mimořádných hlášení** o stavu a pohybu zásob návykových látek a přípravků, a to zejména z důvodu změny provozovatele lékárny, přechodu z fyzické na právnickou osobu nebo v souvislosti s ukončením provozu lékárny.

V rámci kontrol **zacházení s návykovými látkami** v lékárnách bylo na základě zjištění závažných porušení zákona o návykových látkách provozovatelům lékáren uloženo celkem **17 pravomocných rozhodnutí o pokutě** v celkové výši **429.000,- Kč**.

Za závažná porušení zákona o prekursorech bylo v roce 2016 uloženo celkem **11 pravomocných rozhodnutí o pokutě** v celkové výši **203.000,- Kč**.

Výši pravomocně uložených sankcí v roce 2016 uvádí **tabulka č. 5**.

Tabulka č. 5 Pravomocná rozhodnutí o pokutě v roce 2016

Mezi hlavní důvody k vydání rozhodnutí o uložení pokuty patřily zejména nezaslání ročního hlášení o stavu a pohybu zásob návykových látek a přípravků, nesprávné nebo neúplné údaje v ročním hlášení, závažná porušení zákona o návykových látkách týkající se vedení evidence a dokumentace návykových látek a přípravků, zacházení s prekursory bez zvláštní licence, neuchovávání dokladů a záznamů o činnostech s prekursory a jejich uchovávání a ochrana před zneužitím v rozporu se zákonem o prekursorech.

O kontrolách zacházení s návykovými látkami provedených v lékárnách a o zahájených správních řízeních vedených na základě zákona o návykových látkách informuje SÚKL Ministerstvo zdravotnictví, o závažných porušeních zákona o návykových látkách ze strany poskytovatelů lékařské péče a rozhodnutích vydaných na jejich základě informuje SÚKL průběžně i místně příslušné krajské úřady.

Výsledky kontrol podle působnosti jednotlivých regionálních pracovišť SÚKL uvádí **tabulka č. 6**.

Tabulka č. 6 Kontroly lékáren a hodnocení kontrol podle regionů

OKL	počet kontrol	z toho cílené	Hodnocení			Hlášeno KÚ	Sankce ZoNL	Sankce ZoPRE
			1	2	3			
PRAHA	78	0	47	25	6	3	12	1
ČESKÉ BUDĚJOVICE	60	0	42	16	2	22	4	3
PLZEŇ	70	0	45	15	10	4	8	3
HRADEC KRÁLOVÉ	61	0	25	24	12	55	3	3
BRNO	74	0	36	31	7	41	5	2
OSTRAVA	65	0	54	7	4	0	3	1
OLOMOUC	60	0	41	11	8	3	3	1
CELKEM	468	0	290	129	49	128	38	14

V roce 2017 je plánováno provést celkem 450 samostatných kontrol SÚKL zaměřených na plnění povinností poskytovatelů lékařské péče při zacházení s návykovými látkami, přípravky a prekursory stanovených zákonem o léčivech, zákonem o návykových látkách a zákonem o prekursorech.

Odbor lékařství a distribuce

23.02.2017